

Naročnina listu: Celo leto 80 din., pol leta 40 din., četrt leta 20 din., mesečno 7 din. Izen Jugoslavije: Celo leto 140 din. Inzerati ali oznanila se zaračunajo po dogovoru; pri večkratnem inseriranju primeren popust. Upravištvu sprejema naročnino, inserate in reklamacije.

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravištvu je v Mariboru, Koroška cesta št. 5 Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo. Nezaprte reklamacije so poštnine proste. Telefon interurban št. 113.

Mesto idej fraze.

Ideje so predpogoj za duševno življenje poedinega človeka. Kar je kri za telesno življenje, so ideje za duševno. Človek brez krvi je mrtev. Človek s slabo krvjo ali z nezadostno količino krvi, ni zdrav in jak, marveč slab, bolehljiv ali vsaj dostopen za različne bolezni. — Človek brez idej je duševno mrtev. Njegovo življenje je bolj podobno živalskemu, nego človeškemu. Od kakovosti in količine idej je docela odvisno notranje duševno življenje, ki raste ali pada s to kakovostjo in količino.

Kakor poedincu tako so tudi strankam ideje potrebne. Pristaši: to so telo stranke, ideje pa tvorijo dušo. Naj si šteje stranka še toliko pristašev, ako nima pravega, določenega in doslednega idejnega programa, ne more se imenovati velika. Naj si ima človek še tako veliko telo, katero na zgoraj zaključuje ogromna glava, velik se tak človek ne more imenovati, ako v njem počiva mala duša. Večino stranke tvorijo njene vzvišene ideje, njen program, ki je prožet z visokimi cilji ter daje načela za udejevanje stranke in njenih pristašev na vseh poljih človeškega življenja.

Ako pogledamo v svet ter natančneje posmatramo stranke, ki so sedaj v poedinih državah okupirale ves javni teren ali pa se borijo za prvenstvo, ne bi mogli reči da povsod idejna njihova moč odgovarja zunanji materialni sili.

Na Italijanskem je ena sama velika stranka, ki se imenuje Mussolini. S tem je označen njen program. — Italijanski fašizem nima programa. On idejno živi od nacionalističnih fraz in gesel. Nastal je kot odpor proti komunističnim bombastičnim frazam in obljubam. — Idejno je še slabši kakor komunizem, ki ima vsaj v glavnih točkah začrtan program. Naj si je komunističen program izvršljiv ali neizvršljiv, program je. Fašizem pa ne razpolaga niti s takšnim programom. Njegov početnik in vodnik Mussolini se trudi, da bi poedina fašistična načela in gesla zbral v program. Dozdaj se še mu ni posrečilo, ker se nasilje in zakon, idealizem in materializem, krščanstvo in poganski nacionalizem ne dajo spraviti v harmonično skladnost programnega načrta. Bo torej tudi v bodoče moral Mussolini v fašistični stranki nadomeščati program. On, ki je v stranki absoluten vladar z močjo in opremo diktatorja, je tudi glavni duševni element v stranki. Ko njega ne bo več, bo stranka ostala konglomerat ljudi brez notranje duševne kristalizacijske točke. Druhal bo, ki se bo razkropila v posamezna krdela, katera bodo sledila poedinim voditeljem ter se pobijala med seboj, in to na temelju istih nacionalističnih fraz.

V Nemčiji je pri volitvah v nedeljo, 4. maja splavala na površje nemško-nacijonalna stranka. To je stranka brez programa. Dvignile so jo nacionalistične fraze, nemško-narodna gesla in obljube o vstajenju Nemške. Kako pa si ta stranka predstavlja izvršitev obveznosti, ki jih ima Nemčija izpolniti vsled izgubljene vojne, v katero je nemški imperijalizem zapletel polovico sveta, ali naj Nemčija sploh izplačuje odškodnino Franciji in drugim državam in kako naj spravi skupaj v to svrhe potrebne ogromne svote, o tem si gospodje nemški nacionalisti niti ne belijo glave. Iz svojih ust bruhajo kar na debelo nemškonacionalne krilatice o nezasluzeni nesreči nemškega naroda, o absolutni nekrivdi Nemčije na izbruhu svetovne vojne, o veliki krivici, ki jo ves svet prizadeva Nemčiji. Vzporedno s tem frazasti izkrivljenjem dejstev plavajo nemške nacionalne sanje o veličini Nemčije, o njeni slavni armadi, o vzpostavitvi nemškega veličja in nemškega imperijalizma. Programa si ta stranka dosedaj še ni izdelala, svoje mišljenje in svoje notranje nagibe pa je izdala s tem, da je kandidirala dva glavna pobornika nemškega imperijalizma velikega admirala Tirpitzja in načelnika nemškega generalnega štaba, generala Ludendorffa. Ta stranka nemškonacionalnih fraz in germanskih nacionalističnih stremeljenj pomenja nevarnost za Evropo in normalne razmere med poedinimi državami. Ako bi kot odgovor na nemškonacionalni rezultat volitev v Nemčiji pri volitvah na Francoskem prihodnjo nedeljo se ojačile radikalne nacionalistične struje, bi ta opasnost bila še večja.

V naši državi se bori za priznanje in nadvladanje formula o narodnem edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev. Jeli ta formula program ali samo fraza? Program ne more biti, ker se glavne programne točke morajo opirati na fakta, narodno edinstvo pa ni takšno dejstvo. V poštev pride v prvi vrsti vprašanje o narodnem edinstvu Srbov in Hrvatov. Ogromna večina hrvatskega naroda zanika to edinstvo, ker se čuti kot poseben, od Srbov ločen narod. Po modernih pojmih se mora pri določitvi narodnosti vzeti v glavni poštev psihološki moment notranjega čuta. Proti temu notranjemu čustvu ne moreš ne poedincu ne celemu narodu vsiliti narodnostno oznako. Naj se teoretično vprašanje o narodnem edinstvu Srbov, Hrvatov in Slovencev reši tako ali drugače, faktum je, da ti trije predstav-

ljajo, ako se nočejo priznati tri narodi, vsaj tri ločene narodne individualitete s tisočletnim zgodovinskim razvojem, z lastno narodno tradicijo, in kar je poglavitno, z lastno kulturo: materialno, duševno, versko in moralno. So torej tri narodne individualnosti, pa ne ena.

V istini narodno edinstvo ni program, narodno edinstvo je samo poglavitno, reči smemo oficijelno geslo, ki bi naj dalo motivacijo za velesrbstvo. Pašič—Pribičević, ki sta sedaj na vladi proti veliki večini naroda v Jugoslaviji, sta glavna klicarja fraze o narodnem edinstvu in obenem glavna pobornika velesrbske ideje. Velesrbstvo pa je negacija narodnega edinstva srbohrvatsko-slovenskega, kakor je Velesrbija negacija Jugoslavije. Na podlagi fraze o narodnem edinstvu sta Pašič—Pribičević pobijala in še vedno pobijata idejo sporazuma med Srbi na eni, Hrvati in Slovenci na drugi strani. In vendar je rešitev države in njena pravilna ureditev edinole v sporazumu med tremi. Sporazum torej ni samo fraza, marveč je državotvorna in za državo programatična ideja. Trije tvorijo državni narod, zato se država ne more urediti in konsolidirati drugače, kakor v sporazumu med tremi.

Med Slovenci sta zadnji čas buknili na dan frazi o republiki in federativni državi. Na čelu te frazeologije se je pojavil gospod Albin Prepeluh, urednik »Avtonomista«. Ali je ta frazeologija potrebna? Ali ne zadostuje jasni avtonomistični program Slovenske ljudske stranke? Federacija je zveza (foedus — zveza) avtonomistično organiziranih pokrajin v eno državo. To zadostuje in to stoji določno in jasno, in sicer z največjo jasnostjo v programu SLS. Radič dosedaj svojega programa še ni preciziral. Kar se pa tiče republikanstva, ni bistvena stvar. Francija je republika in obenem najbolj centralistična država v Evropi. Kaj bi takšna država na ureditev pomagala Hrvatom in Slovincem? Irci so republikanci, imajo svojo avtonomno Irsko, poleg tega pa priznavajo angleškega kralja. Socialisti so po programu republikanci, vodja angleških socialistov MacDonald pa je sedaj predsednik ministrstva angleškega kralja. Radič svojo mirotvorno republiko tolmači kot ljudovlado, kot vlado naroda v občini, v okraju, v celi hrvatski deželi, kralj v Beogradu kot reprezentant države ga ne ženi, njegovi poslanci v Beogradu so kralju prisegli ustavno zvestobo.

Republikanstvo je torej drugovrstna stvar, prvo in poglavitno je avtonomija, brez katere ni federacije. Zato je v naši stranki prostor za republikance in monarhiste, samo da so istinski, prepričani avtonomisti.

Gospod Albin Prepeluh, ki se je postavil pod Radičevo pokroviteljstvo, se lovi za fraze, ker bi rad ulovil poslaniški mandat. Stališče slovenskega naroda pa je, da bodo slovensko politiko narekovali Slovenci, ne pa Hrvati, kakor tudi Srbi ne. Slovenski program o ureditvi naše države smo si izdelali Slovenci. To je program Slovenske ljudske stranke, program določenih, jasnih načel, ne pa skupek fraz. Ker je zmaga v idejah, bo tudi avtonomistični program SLS med Slovenci ostal zmagovit.

Politični položaj.

Rešitev krize: delovna vlada. Kralj je ostal dosledno na stališču, ki ga je zavzemal od početka krize Pašičeve vlade, da namreč parlament mora delati ter rešiti nekaj nujnih zakonov, predno se razpišejo nove volitve. Pašič pa je bil na stališču, da parlament ne sme delati, ker on, gospod Pašič v njem nima večine, marveč razpisati se morajo nove volitve, katere bo on sam vodil, in sicer tako, da dobi s svojim značajnim zaveznikom »integralnim Jugoslovonom« Pribičevićem večino. To Pašičevo zahtevo je kralj takoj izpočetka odklonil in dosledno odklanjal do današnjega dne. Demokratiški časniki že lažejo od 27. marca, da ima Pašič mandat za volilno vlado, da bo 3. maja zadnja seja parlamenta, da sledi potem razpust parlamenta in nove volitve. — Danes, 7. maja, pa je stališče takšno, kakršno je bilo 27. marca: kralj zahteva delovno vlado in odklanja volilno. Pašič mora torej ugrizniti v kisljo jabolko dela v parlamentu in s parlamentom. Ker se mu bo ta poizkus, kakor se da sklepati iz parlamentarnih in izvenparlamentarnih prilik, ponesrečil, je pričakovati, da pride po tem vrsta na Davidoviča in opozicijski blok, da se stavi delovno vlado. Na končno rešitev krize bo torej še treba nekaj časa čakati.

Sklepi ministrskega sveta. Na seji ministrskega sveta v soboto je poročal zunanji minister dr. Ninčič o zunanje-političnem položaju. Nato so določili podrobnosti potovanja kraljeve dvojice v Pariz, ki se bo vršilo dne 25. t. m. Kralja spremljata ministrski predsednik in zunanji minister. Na predlog notranjega ministra se je sklenilo, da se madžarske politične organizacije prepovejo, ker se je dogladalo, da so šle daleč preko svojega dovoljenega delokroga in da gojijo iredentizem. Prepovedan je nadalje tudi kongres madžarske stranke, ki bi se moral vršiti te dni v Velikem Bečkereku.

Igra predsednika skupščine. V soboto, ko se je pred skupščino prebrala ostavka vlade, so se poslanci opozicije obrnili tudi do Ljube Jovanoviča, ki je kot predsednik narodne skupščine enkrat v ostavki, drugič pa zopet ne, kakor mu pač boljše kaže. Da predsednik ignorira celi parlament, se je izkazalo takole: Zemljoradnik Lazič: »Zahtevamo od skupščine dela. — Predsednik Jovanovič: Nema odgovorne vlade. — Zemljoradnik Moskovljevič: Dajte nam besedo! — Predsednik: Nema riječi. — Potem se od raznih strani stavi zahteva, naj se prečitajo predlogi, ki so pred parlamentom, predsednik pa odgovarja: »Više nema govora!« — Nato se čuje protestni klici: To je tiranija! To pomeni uzurpiranje in zlorabo oblasti! Vi ste v ostavki in ne morete predsedovati. Vi ste predsednik, kadar nas rabite, kadar vas pa skupščina rabi, pa niste predsednik, ampak samo radikal! — Ko se tako protestira, se predsednik izgubi iz dvorane.

Radičev proglas. Proglas Radičeve stranke po sklepih seje, ki se je vršila zadnjega aprila v Zagrebu, je velika uganka. Režimski listi so takoj raztrosili o njem dvojne vesti. Po enih naj bi ta proglas zelo naglašal republikanstvo, po drugi pa naj bi bil skoz in skoz veliko popuščanje od dosedanjega programa HRSS. Prve vesti so imele namen očrniti Radičevce pred krono, druge pa pred hrvatskim seljaštvom. V dunajskem listu »Die Stunde« je v soboto izšel tudi nekak radičevski proglas in sicer v obliki poročila iz Beograda. To poročilo prevaja nekaj točk proglasa baje doslovno, druge pa opisuje, glede verodostojnosti je pa zelo sumljivo, ker že začenja z neresnico, da se je dne 2. t. m. proglas tiskal ter izdal. To je neresnico in iz tega bi se dalo sklepati, da je celo poročilo naročeno iz Beograda. V resnici je izšel proglas šele v ponedeljek kot posebna izdaja »Slobodnega Doma«, ki je bil pa zaplenjen, da se bo glede proglasa lahko še naprej v kalnem ribarilo.

Volilni sporazum med Radičevci in Bunjevci. Vodstvo HRSS je obvestilo vojvodinske Bunjevce, da HRSS ne bo kandidirala v onih krajih, kjer bodo Bunjevci ali Šokci nastopili s svojo listo.

Vojvodinski radikali. Akcijski odbor radikalov iz Vojvodine in Slavonije je v nedeljo zboroval v Beogradu. Na zborovanju je bilo tudi več ministrov, glavno besedo so pa imeli sami radikali iz Vojvodine, ki so zahtevali, od vodstva stranke popolno prostost za svoj akcijski odbor ter sklenili, da v bodoče lahko v Vojvodini kandidirajo samo vojvodinski kandidati in ne oni, ki bi jih vodstvo stranke postavilo iz Srbije.

Glede avdijence Radičevcev prišjejo beograjske »Novosti«: Krona smtra, da bi se morali tudi Radičevci na kak način predstaviti in sicer z ozirom na dosedanjo prakso in pa za to, ker so prvi v Beogradu. Krona se ne ozira na njih izjave v javnosti in listih, da so pripravljene iti na dvor na prvi poziv, ampak se pred vsem drži formalnosti. Radičevci stoje na stališču, da se ni treba posebej prijavljati, ampak naj se jih, kakor druge parlamentarne skupine pokliče. To stališče je pravilno, ker se doslej sploh še nikdar ni o tem razpravljalo, ali se naj parlamentarne skupine prijavljajo, ali pa naj čakajo na poziv. Poleg tega je pa treba imeti še posebno obzirnost napram strankam, ki imajo republikanski naziv, ter je treba preiti razne formalnosti, ki bi bile ne zgodne za stranko takega značaja. V takih slučajih se bolj računa z voljo stranke za sodelovanje in priznanjem fakične monarhije, kakor pa z dvorskim ceremonijelom, pa naj je ta tudi španski. Od Radičevcev se pač ne more zahtevati, da se naenkrat odrečejo svoji preteklosti, ubijajo sebi ugled ter dajo proti sebi orožje svojim nasprotnikom. Če se ta spor ne reši v potrebnem smislu, lahko doživimo zelo resno situacijo. Po volji g. Pašiča so Hrvati našli zaprta vrata parlamenta, sedaj sa pa po sami kaprici pripravljaja, da se pred njimi zapro tudi vrata dvora.

Po svetu.

Nemške volitve. V nedeljo so se v Nemčiji vršile volitve nepričakovano mirno in z nepreveliko udeležbo. Volilo se je vsega skupaj celih 75 list, kar so se v zadnjem času razne stranke razdelile še na posebne skupine ter postavile še svoje posebne liste. Od volilnih rezultatov, ki so znani, izvzemši nekaterih spornih mandatov, dobijo stranke od desne na levo: Skrajni nacionalisti, Hitlerovci, fašisti itd., ki se nazivajo Deutschvölkische Partei 30, Deutschnationale Partei 96, Deutsche Volkspartei 16, demokrati 28, centrum 64, socialisti 103, komunisti pa 60 mandatov. Drugo odpade na razne male pokrajinske stranke in frakcije. Kakor se vidi, so se pričakovanja popolnoma uresničila. Pol je na desno, pol na levo, v sredi je pa premalo in novi Reichstag najbrž ne bo mogel delati, ker bodo meščanske republikanske stranke preslabe proti nacionalistom in monarhistom, če ne bodo imele trajne podpore od socialistov. Republikanci so samo centrum, demokrati in socialisti. Komunisti seveda tudi, a oni ne bodo delali z njimi. Če se ne bo ustvarila trdna koalicija med demokrati, centromom

in socialisti s skupaj 195 poslanci, potem ne bo republikanske večine v Reichstagu proti monarhistom, ki imajo že sedaj 189 poslancev in bodo še nekaj pridobili iz malih strank. Komunisti bodo hodili seveda svoja pota in meščansko-republikanski blok bi z njimi ne mogel vedno računati.

Bolgarija in Rumunija. Med Bolgarijo in Rumunijo so se vršila pogajanja za zaključitev nekaterih konvencij. Ta pogajanja so se pa sedaj razbila, ker so Rumuni po svoji navadi preveč zahtevali.

Izjava o zunanji politiki Italije. Na zadnji seji italijanskega ministrskega sveta je dal Mussolini tudi nekaj izjav o zunanji politiki. V prvi vrsti je omenil predstoječi sestanek z belgijskima ministroma Theunisom in Hymansom v Milanu ter obisk čehoslovaškega zunanjega ministra dr. Beneša. Razgovori, ki se bodo vršili s temi ministri v Milanu in Rimu, utegnejo po Mussolinijevem mnenju imeti precejšnjo važnost za italijansko zunanjo politiko. Odnosaji s Turčijo so povsem razjašnjeni. Italijanski poslanik Montagna v Angori je lahko zagotovil izmet pašo, da ne stremlje Italija za nikako politično ali gospodarsko ekspanzijo na ozemlju nove turške države, s katero hoče živeti v najboljših odnosajih. Pogajanja z Anglijo so dovedla do povoljnih rezultatov v vprašanju Jubalanda, ki ne more biti v nobeni zvezi z vprašanjem Dodekaneza. Prijateljski duh, ki preveča Macdonaldovo vlado, je najboljši porok, da bodo rešena vsa vprašanja v obojestransko zadovoljstvo.

Italijanski režim na Reki. Dne 2. t. m. je na Reki prevzel posle novoimenovani prefekt comm. Sorge. Sprejel je zastopnike državne in občinske uprave in izdal na prebivalstvo proglaš, v katerem pravi, da stopa s tem dnem Reka v okvir normalne italijanske državne uprave.

Nemški in italijanski nacionalisti iščejo konflikte z Rusijo. 1. maj so izrabili nemški nacionalisti in italijanski fašisti, da zavedejo svojo vlado v konflikte z Rusijo. V Berlinu je policija aretirala nekoga komunističnega agitatorja iz Stuttgarta, ki ji je pa med potjo utekel v poslopje ruskega poslaništva. Rusko konzularno osobje seveda ni pustilo, da bi policaji stikali po hiši in iz tega bi sedaj radi skovali nemški nacionalisti diplomatski incident med Nemčijo in Rusijo. Italijanski fašisti pa iščejo povod za nekaj podobnega v tem, da je bivši poslanec italijanske komunistične stranke Bombacci na 1. maja v družbi nekaterih drugih komunistov obiskal rusko poslaništvo.

Tipografski štrajk na Ogrskem. V Budimpešti so večeraj zopet začeli izhajati listi, ker se je v ponedeljek končal tiskarski štrajk, ki je trajal cele štiri tedne. Časopisna podjetja imajo škode nad eno milijardo ogrskih kron.

Spor med angleško vlado in liberalci. Radi odklonitve od liberalcev predlagane reforme volilnega zakona, ki je propadla v parlamentu, je prišla vlada Macdonalda navzkriž z liberalno stranko. Dasi nekateri vsled tega prorokujejo nastop resne krize, ki bi mogla imeti za posledico zopetne volitve, merodajni politični krogi ne dvomijo, da bo delavska vlada ostala še dalje na krmilu, ker jo tembolj podpirajo konservativci. Na vsak način labouristi liberalcem ne bodo odnehali in bodo, če treba, rajši šli zopet v volivno borbo, v kateri utegne liberalna stranka jako slabo odrezati. Konservativci se za vsak slučaj pripravljajo s tem, da proglašajo za svoj bodoči program pametno socialno politiko.

Ponarejene železniške karte v Rumuniji. Železniška kontrola v Rumuniji je odkrila neobično prevaro na železnicah, ki je prinesla Rumuniji neprecenljivo škodo. Neka družba je izdelovala že leta ponarejene železniške karte, kar se so prodajale skoro na vseh postajnih blagajnah že mnogo let. Država je oškodovana za milijonske svote, ki se bodo šele ugotovile po natančni preiskavi, sigurno pa je, da so ogromne ter so največ pripomogle do velikega deficita, katerega izkazujejo rumunske železnice.

Sedemstoletnica vsenčilišča v Neapolu se je začela praznovati dne 2. maja. S svečanostmi je spojenih več znanstvenih kongresov. Predavanj je bilo priglasih okoli 200. Praznujejo dve obletnici: 650 letnico smrti Tomaža Akvinskega in 200 letnico rojstva Emanuela Kanta. Slavnostna govornika sta pater Agostino Gemelli, rektor katoliške univerze v Milanu in profesor Artur Liebert, predsednik Kantovega društva. Predava tudi profesor Einstein, o zadnjih zaključkih svoje relativitetne teorije. Izdali so dve veliki znanstveni deli: zgodovino neapolske univerze in pa zbrana dela Domenica Cotugno, enega največjih anatomov preteklega stoletja. Gimnazijo »učenega Neapola« omejuje že Strabo, Seneca in sv. Avgustin. Normani so ji dali veliko pravic. Bolj natančna so poročila iz časa vlade Stauffovca Friderika II. Leta 1224 je izdal v Palermo razglas, ki ga smatramo za ustanovitev univerze. Visoka šola, »studio generale«, je bila državna, kar je bila za tiste čase nekaj izjemnega. — Pod vladarji iz rodbine Anjou je univerza še posebno napredovala. Na njej je deloval Tomaž Akvinski, študirala sta pa na njej Boccaccio in Petrarca. Novo poslopje se je zgradilo leta 1877 in danes je ta univerza največja v Italiji ter ena največjih v Evropi.

Dnevne novice

SLOVENSKEMU KRŠČANSKEMU DELOVNEMU LJUDSTVU I

Junija tega leta preteče 30 let, odkar je dr. Krek pri »Zibertu« poleg vižmarskega mostu ustanovil »Slovenske katoliško delavsko društvo.«

Dan, velepomemben ne samo za slovensko krščansko socialno delavstvo, marveč za celokupni krščanski, politični in kulturni pokret med Slovenci!

Kajti iz skromnega »Slovenskega katoliškega delavskega društva« niso samo zrastle delavske krščanske

socialne strokovne organizacije tja do Jugoslovanske strokovne zveze, marveč tudi mogočna Slovenska kršč. socialna zveza, naša prosvetna matica; pobude in ideje, ki so se sprožile in predebatirale v Slovenskem katoliškonarodnem društvu, pa so tudi preoblikovale takratno katoliškonarodno gibanje v Sloveniji, mu dale času primerno smer ter dovedle do ustanovitve Slovenske ljudske stranke, te najmočnejše politične organizacije slovenskega naroda.

Krščansko socialna delavska organizacija je potem vedno korakala prva v boju za politične, kulturne in socialne pravice slovenskega ljudstva; bila je zenica v očesu pokojnemu našemu Kreku. Kako sijajno vlogo je igrala v borbi za splošno in enako volilno pravico, ki je pravi začetek osvobodjenja vseh narodov bivše monarhije, tudi slovenskega!

Naša krščansko socialna delavska organizacija ni bila nikoli ozkosrčna; zbirala je v duhu Krekovega okoli sebe vse: obrtnika, kmeta, inteligenta, oziroma jim dajala pobude za politično in socialno osvoboditev izpod jerojstva liberalnega kapitalizma, nemške in domače birokracije in reakcionarstva.

Zato bo letošnja 30 letnica naše delavske organizacije praznik vseh stanov, vseh posameznikov, ki se zbirajo okrog prapora Slovenske ljudske stranke. Vsi moramo po svojih močeh prispevati, da bo ta proslava čim svečanejša in mogočnejša!

Spored je za enkrat določen sledeče:

Sobota, 31. maja: Pozdravni večer v Rokodelskem domu.

Nedeljo, 1. junija: Ob pol 8. uri položi deputacija vence na grob umrlega Janeza Evangelista Kreka.

Ob 8. uri sv. maša z nagovorom v cerkvi sv. Jožefa.

Ob 9. uri slavnostno zborovanje v veliki dvorani Ljudskega doma. Govorila dr. Andrej Gosar in poslanec Franc Kremžar.

Ob 3. uri popoldne občni zbor Delavske zveze v Rokodelskem domu.

Ob 7. uri zvečer priredi Krekova mladina slavnostno predstavo »Divji lovec« v dvorani Ljudskega doma.

1. junija bo praznik krščanskega in socialnega dela med slovenskim ljudstvom, spomin na borbe in zmage, vzpodbuda k novemu delu in novim zmagam!

Pripravljalni odbor.

Pri Sv. Jerneju pri Ločah je v nedeljo, dne 11. majnika, po predpoldanskem cerkvenem opravilu shod Slovenske ljudske stranke, odnosno Kmetijske zveze. Na shodu govori poslanec dr. Hohnjec.

To so »uspehi.« Vuzenica in Sv. Anton na Pohorju sta veljala že od nekdaj po naprednem časopisu kot dve glavni demokratični trdnjavi in to radi rodbin Mravljak, ki sta dva stebra podpornika naprednjaštva. Mravljaki v Vuzenici in pri Sv. Antonu so že od nekdaj zagriženi liberalci in vsakdo bi pač pričakoval, da stoji demokratska stranka v Vuzenici in pri Sv. Antonu naravnost briljantno, a je ravno nasprotno res, kakor nam je to razkril »Tabor« od dne 6. t. m. Oblastno vodstvo JDS v Mariboru je določilo za zadnjo nedeljo »Taborovega« urednika Ozima in bivšega brivca v škofovih zavodih v Ljubljani g. Doležala, da sta se napolnila k Sv. Antonu in v Vuzenico. Pri Sv. Antonu sta ta dva junaka kar javno zborovala in konečno po »sijajnih« njunih govorih sta osnovala JDS krajevno organizacijo pri Sv. Antonu in v Vuzenici. Tako mogočni napredni trdnjavi, kakor sta ravno omenjeni, pa še krajevni organizaciji nista imeli, to pa govori več nego dovolj o prodiranju demokratske stranke med ljudske sloje. Kar pri naših demokratih niso dosegli Kukovci in Spindlerji v dobi 20 let, to bodo sedaj bivši škofovi brivci! Stranka, ki po tolikih letih obstoja in neprestanega boka šele v letu 1924 ustanavlja po svojih glavnih postojankah krajevne organizacije, je na presneto hromih nogah...

Krvavi rezultati. Pod tem zaglavjem je priobčil »Na rodni Dnevnik« izpod peresa »bivšega« Taborovega glavnega urednika Reharja članek, v katerem razpravlja razne uboje, ki so se zgodili zadnji čas na Slovenskem Štajerskem. Kakor »Tabor«, »Jutro« in »Narod« beleži tudi Rehar v radikalnem glasilu, da ti uboji izvirajo iz SLS političnega prepričanja in iz katolicizma. Po konstataciji g. Reharja smo mi Slovenci slabši nego Makedonci in Albanci. Gospod Rehar je očitno že pozabil, da je bil baš on kot »inteligent« in naprednjak celo predsednik tolovaške orjunske bande v Mariboru, ki je po razbojniško udirala v tuje lokale, pretepalava ljudi, metala bombe, ki so zahtevale več smrtonosnih človeških žrtev in krađala. Gospodu Reharju je izginilo iz spomina, da je bil on kot predsednik mariborske Orjune radi fantalinsko podlega dejanskega napada obsojen na večtedensko ječo, katero je predsedel v jetnišnici mariborskega okrožnega sodišča. Pod Reharjevimi predsedstvom je uganjala mariborska Orjuna po Mariboru in okolici tako divjaška razbojništva, da je morala celo beograjska vlada, kateri so balkanska nasilstva vsakdanji špas, njeno delovanje prepovedati in prepovedi še do danes ni dvignila. Človek ala Rehar, katerega italijanaško surova nprav se prav nič ne razlikuje od fašistovske podivjanosti, pač nima vzroka, da bi se javno v listu zgražal nad posurovelostjo Stajercev. Da se pri nas žalibog dogajajo slučajji ubojev in pretepev, k temu je največ pripomoglo demokratsko orjunaško učiteljstvo, ki mesto versko-npravne vzgoje, uvaža že v ljudske šole sokolsko-orjunske pretepaštvo in kaže sovražstvo do vsega, kar ne trobi v divjaški — napredni rog. Ako hočejo naši naprednjaki in laziinteligenti, jim bomo mi osvežili zločine, katere so zakrivali oni od preobrata do danes in priprosto kmetško ljudstvo bo uvidelo, da je ono glede srčne kulture še vedno veliko viš-

je, nego pa naši naprednjaki, ki so celo organizirani v pretepaških organizacijah kakor sta Orjuna in Sokol.

Učiteljskemu Tovarisu» v pouk in tolažbo. — Ker »Učiteljski Tovarish« ne more najti druge poti, da bi agitiral proti Cirilovi tiskarni, hoče zato porabiti dopise »Slov. Gospodarja«, kjer se naše zavedno in razsodno ljudstvo pritožuje nad slabimi učitelji. Ljudstvo je hvaležno listom iz Cirilove tiskarne, da zamore v njih javnosti naslikati ljudi, ki delajo učiteljskemu stanu sramoto, ljudstvu pa nepopisno moralno škodo. In tako »U. T.« dne 1. maja daje nauke, da se naj učitelja Kramberger Jožefa naznani šolski oblasti zavolje pohujšljivih pesmi. Bodite mirni gospodje okoli »U. T.« Naše ljudstvo ni tako nerazsodno, kakor ga vi slikate in hočete imeti, ampak je tako razsodno, da je to naznani- lo že storilo in čaka samo na to, ali bodo višji gospodje svojo dolžnost storili ali ne. Izvemo namreč iz krogov najpriprostejših staršev, da je nabrano še več materiala proti učiteljem, kakor je g. Kramberger, o katerem bi ne bilo vredno pisati, ako ne bi bilo škoda naših otrok in ljudstvo je sedaj samo radovedno: ali je višjim gospodom kaj na tem, da učitelji izvršujejo svoje dolžnosti, kakor bi morali namreč s poukom in pa tudi z vzgledom v in izven šole.

Pevski zbor Slov. kat. izobraževalnega društva v Celju priredi v nedeljo, dne 18. t. m. ob pol 4. uri popoldne v Narodnem domu koncert s prav lepim sporedom. Vse ljubitelje lepe pesmi uljudno vabimo, da se koncerta udeležijo, ker jim bode nudil res poseben užitek.

Iz žalostnega poglavja o neenakopravnosti. Muslimanska »Pravda« je prinesla iz Travnika to-le zanimivost: Erare humanum est, pravi Latinec in mi smo skušali skrajšati vsak nebratski izpad ublažiti in izbrisati z zgoraj citiranim rekom. A danes pa moramo žalibog beležiti, da postaja ta erare pri bratih Srbih pravilo brez izjeme. Bedasti pogon Srbov za hegemonijo in srbski sovinstični nacionalizem sta rodila upravičen odpor pri Hrvatih in Slovencih in ta odpor grozi danes celo obstoju s krvoju ustvarjene naše države. Srbska hegemonistična in sovinstično-nacionalistična bolezen se širi polagoma tudi v vojsko. Pri vsaki priliki je med vojaštvom opazovati, da se postopa s Srbi čisto drugače nego pa s Hrvati in Slovenci. Evo samo eden tak primer iz Travnika: V Travniku je slavilo vojaštvo katoliško Velikonoč. Na velikonočno nedeljo so dobili katoliški vojaki nekoliko čorbe in nekaj govedine, večerja pa je bila mnogo slabša, kakor druge dni. Glede službe pa se katolikom ni niti najmanj olajšalo. Na dan pravoslavne Velike noči pa so dobili pravoslavni vojaki 30 pečenih jancev za obed in praznično slavlje se je vršilo brez službe cela dva dni. Vojaška komanda v Travniku daje srnaovcem na razpolago vsaki dan erarične konje, katere jezdari ta divjaška druhal da-leč okrog po okolici Travnika. Zadnje dni pa je prošila uprava nadškofovskega dijaškega semenišča v Travniku vojaško komando, naj jej ta dovoli, da lahko uporabi na dan orlovskega izleta vojaško vežbališče za telovadbo. Dobila je odgovor od komandanta: Na vojaško vežbališče se ne sme pustiti versko-politične parade. Za orlovske prireditve je dovolj na razpolago: cerkev, džamij in privatnih dvorišč. Ob koncu svojega travniškega poročila še dostavlja »Pravda«: Kmalu bomo doživeli, da bo pri nas vsako vojaško taborišče nudilo verno sliko beograjskega parlamenta.

Pašičev neuspeh v Bjelini in veliki župan. Beograjski radikalni krogi priznavajo, da znači toliko razbojnani Pašičev shod v Bjelini velik neuspeh. Računali so najmanj s 30 tisoč prebivalcev, dočim se je zbralo vsega skupaj komaj 4000 ljudi. Radikalni sedaj dolžijo bjelinskega velikega župana, da je kriv neuspeha, ker ni uporabil vseh sredstev, da zbere na shodu čim več pristavšev. Najbrž bo veliki župan v Bjelini radi tega odstavljen.

Kipar Ivan Sojč v Mariboru, Cankarjeva ulica št. 26, je izgotovil za župno cerkev v St. Janžu na Dravskem polju izredno umetnino, ki zasluži vse priznanje in našo posebno pozornost. Gre za obhajilno mizo, ki je po svoji izvršitvi nekaj čisto drugega, ko pa smo vajeni videti to opravilo v naših cerkvah. Sojčeva obhajilna miza je namreč iz hrastovega lesa z vrezanimi pozlačenimi reliefi in okraski, arhitektonično lepo porazdeljenimi. V sredini na vratih ima reliefa »Kruh angelski« in »Kruh deviški«, tema ob strani sta velika reliefa »Zadnja večerja« in »Pomoženje kruha«, ki jima sledita dva manjša »Jezus, stotnikom« (Gospod, nisem vreden) in »Melkizedekova daritev.« Reliefe ločita po dva enaka predrti ornamenta, ki ponazorjeta klasje in grozdje. Kljub temu, da je obhajilna miza dolga 9 m, je vse vmerjeno z enotno skladnostjo in napravi na gledalca ter opazovalca kar najugodnejši utis. Ni tu mesta, da bi obširneje orisali to umetniško delo, ki hvali nad vse svojega mojstra. Le to bi povdarili, kako malo ljudem je znano umetniško snovanje našega skromnega kiparja Sojča, ki je v gotovih ozirih v svojih umetninah edini med Slovenci. Kdor je imel priliko pogledati v njegovo delavnico bližje in natančneje, se nehote začudi, s kakšnimi načrti in deli se je bavil in se bavi ta mož. Za svoja dela je pač dobil priznanja in odklivanja na raznih razstavah; želim, da bi mu tudi narod, katerega zvesti in nepovtorjeni oblikovalec je Sojč v vseh svojih umetninah, ne ostal dolžan grenko zaslužene plačila. — Josta.

Poziv. Slavnemu občinstvu si dovoljujemo kar najuljudneje naznaniti, da s 1. majem t. l. ustavimo razpošiljanje naših koledarjev za leto 1924 na posamezne naslovljence in prosimo vse one prejemnike, ki so prejeli kakor naš žepni koledar (Mi slepi) tako tudi primerno okrožnico in položnico in ki še do danes niso plačali koledarja v določeni ceni 20 din., naj isto nemudoma blagodarito store in ne vračajo naših koledarjev nazaj. V slučaju, da je morda kdo izgubil našo položnico, mu na željo pošljemo drugo. Nadejamo se, da se vsi, ki še niso

naše koledarje plačali, v prvih dneh radevolje odzovejo naši prošnji in pošljejo imenovani znesek. Preplačila bomo koncem tega meseca priobčili v vseh časopisih Slovenije. — Pripominjamo, da imamo še v zalogi okrog 800—900 izvodov in se obračamo na vsa plemenita srca, naj pristopijo k našemu društvu kot podporni člani, za katere znaša letna članarina 20 din. Vsakdo, ki pristopi od 1. maja t. l. dalje za podpornega člana za l. 1924, dobi koledar za polovično ceno 10 din., da tako vsaj deloma krijemo naše velike izdatke, ki smo jih imeli za tisk in vezavo koledarjev. Ako nam koledarji ostanejo in mi izgubimo pri tem tisoče dinarjev, bodo oškodovani s tem naši sotrpini in mi. Smo trdno prepričani, da slednjega nihče ne želi in bo radi tega vsakdo, ako še nima našega koledarja, pristopil za podpornega člana k našemu društvu s pristojbino 20 din. in kupil še koledar pod našo lastno ceno 10 din. Prijave in naročila prejema pisarna Podpornega društva slepih, Ljubljana, Wolfova ulica 12. Pri pismenih naročilih pošiljamo položnico, da p. n. naročniki nimajo posebnih stroškov.

Vsled prvomajskih progolov je bilo v Novem Sadu aretiranih 18 komunistov. Policija je sedaj izpustila 13 aretirancev, dočim jih je pet še pridržala v zaporu, da jih preda sodniji.

Povodenj. Največ škode dela na travnikih in njivah na štajerski in hrvaški strani Sotla, kadar zapusti svojo strugo in se razlije po obsoteljski dolini. Ako nekaj dni močno deži, se razlije Sotla in ostane razlita po par dni. Pri razlitju izruje krompir ter poblati osevine in osobito pa še travnike. Radi poplave trpijo Obsotelčani vsako leto vsaj enkrat, navadno pa še večkrat. Redko katero leto lahko beležita štajerski Obsotelčan in pa hrvaški Zagorec, da bi bila seno in otavo spravila na varno, ne da bi ga bila poplavila ter poblatila Sotla. — Zadnje dni je zopet močno deževalo, posledica tega dežja je, — Sotla se je razlila in bo uničen krompir, osevine, seno pa bo oblateno in ga ne bo mogoče niti kositi. Obsotelčani so radi te poplave hudo prizadeti.

Krvave posledice agrarne reforme. Ogrska Altruistična banka je pred preobratom posedavala ogromno posestvo v Lazarevu v Vojvodini. Posestvo jo po preobratu prišlo pod agrarno reformo, banka ga je pa kljub temu razprodala kmetom, ne da bi država protestirala. Pri delitvi zemlje dobrovoljcem so se zopet spomnili na posestvo Altruistične banke ter ga razdelili par sto dobrovoljcem. Ko so ti sedaj hoteli nastopiti svojo novo posest, so jih že pričakovali lastniki-kmetje, ki niso na noben način hoteli prepustiti dobrovoljcem svoje, postavno pravilno kupljene zemlje. Prišlo je do ljutega pretepa, ki se je končal s streljanjem. Bilo je na obeh straneh več težko in lahko ranjenih. Kmetje, večinoma Nemci in Madžari, so odposlali posebno deputacijo v Beograd, isto so pa storili tudi dobrovoljci. Vlada bode morala sedaj rešiti to vprašanje, da zadovolji obe stranki.

Zena — vodja razbojniške bande. Osješki listi prinašajo tole zanimivo vest: Preteklega tedna so orožniki v vasi Vrbova polovili člane razbojniške družbe, ki je dolgo časa ropala in kradla okrog Nove Gradiške. Na čelu bande je stala neka ženska. V Vrbovo se je doselila pred dvema leti s svojim možem ter se nastanila pri seljaku Marku Zuziji. Bila je vedno elegantno oblečena, tako, da so jo kmetje imenovali »židano gospo«. Zuzija, pri katerem je stanovala, je bil tat in ropar, njegov oče, pošteni, mu je pa vedno pretel, da ga bo izdal, če se ne poboljša. Ker se je Zuzija zbal očetovih pretenj, ga je nekega dne ubil in skrivaj zakopal. Umor je ostal neodkrit. Zuzija si je sestavil razbojniško družbo, v kateri sta se udeleževala tudi zakonca, ki sta stanovala pri njem. Oropali so blagajno davčne oblasti v Sisku. Pri delitvi plena je prišlo do prepira, radi česar sta se zakonca hotela preseliti drugam. Ko pa sta hotela odnesti svoje stvari od Zuzije, je ta ubil moža in enega njegovih tovarišev, ki so mu hoteli pomagati pri peselitvi. Po tem činu, ki ni mogel ostati neodkrit, se je Zuzija sam javil sodišču, kjer je priznal tudi očetomor. Obsojen je bil na 20 let ječe. Za njim je prevzela vodstvo razbojnikov »židana gospa«. Pod njeno komando je družba napravila več predrznih vlovov in ropov v okolici Nove Gradiške. Orožniki so prišli družbi na sled vsled izdajstva enega člana. Močna četa je obkolila Vrbovo in ujeli so vse razbojnice skupaj z »židano gospo«. Prepeljali so jih v ječe osješkega sodišča, kjer se sedaj nahaja poleg slavnega Čaruge, njegov konkurent v razbojniški slavi, ki pa je ženskega spola.

Nož mu je zasadil v trebuh. Žganja se gotovo v naši državi v nobeni pokrajini tolikanj ne popije, kot ravno v Bosni in Hercegovini. Bosanec in Hercegovac pijeta žgano pijačo v vseh letnih časih, ob vsaki priložnosti in to stari in mladi, moški ter ženske, bajram in krstno slavo, cerkvene godove, vse to treba temeljito zaliti z rakijo, ker sicer ni pravega veselja in zabave. In posledice tega brezmejnega žganjepitja? Razbita ter uničena družinska sreča, porušeni domovi, kri, litanje k sodniji, ječe, in še več. Tako je tudi te dni nosil v svojem komaj osemnajstletnem srcu musliman Meho Bašić iz Sarajeva neko bolelost. Da prepodi slabo razpoloženje, je popaval celo noč ter celi dan, a predno se je podal k počitku, je še stopil v neko gostilno in tamkaj pil rakijo in pivo. Ravno v isto gostilno je stopil tudi čevljar Husan Omerbašić. Ko je Bašić zagledal Hasana, se je spomnil, da mu je ta pred leti prodal čevlje, ki so pa bili bolj slabi in jih je Bašić kmalu razkadil: »Vsi čevljarji ste lopovik. Hasan mu je zopet vrnil lopova, oba sta se začela obmetavati z muslimanskimi kletvicami ter psovskami, a končno je začutil Hasan Bašičev nož v trebuhu. Bašić sicer Hasana na srečo ni smrtno zadel, ampak ga je samo težko poškodoval in sarajevsko sodišče mu je prisodilo samo 5 mesecev ječe.

Dve nesreči zadeli invalida. Ubog invalid z družino si je zbil v Križevcih majhno kolibico iz desk in tamkaj prodajal razno drobnarijo in je na ta način preživljal sebe in svoje. Pred dvema tednoma ga je obiskala nesreča: v kolibici je izbruhnil ogenj in mu uničil prodajalno in blago. Kljub nesreči invalid ni obupal, ampak si je zbil drugo kolibo in jo postavil daleč proč od prve. S časom si je nakupil razne drobnarije in trgova kot pred požarom. Te dni pa ga je doletela druga nesreča. V Križevcih je divjala nevihta, vihar je zgrabil ravno invalidovo kolibico, jo dvignil v zrak, vsa drobnarija se je razletela po ulici, a ko je koliba priletela iz višine na ulico, se je razletela na drobne kosce. Kako si bo ta ubogi invalid opomogel iz te druge nesreče, znaj sam Bog!

Nove cigarete. Uprava monopolov se je odločila izdati novo vrsto cigaret najboljše kvalitete pod imenom »Karagorgje«. Ker naša država ne pridela tako finega tobaka, ga bo naročila iz Smirne in Grčije. Nove cigarete bodo izdelane in stavljene v promet v začetku junija.

Razglas monopolske uprave. Uprava državnih monopolov v Beogradu je z odlokom z dne 3. maja 1924, Pr. br. 17.393, povišala z dnem 5. maja 1924 ceno tobacnim klobasam za zvečenje od 70 din. na 100 din. za 1 kg in cigaram brazilkam od 90 din. na 100 din. za 100 komadov.

Tobačna tovarna v Mostarju zaprta. Zaradi prevelike produkcije in slabe razprodaje tobacnih izdelkov so zaprli tobačno tovarno v Mostarju in odpustili skoro vse delavce. Obdržali so jih le toliko, kolikor jih je treba za nadziranje zaloga. Obrat bodo odprli še le čez nekaj mesecev, toda v znatno ožjem obsegu kot doslej.

Za pomožno kočjo pri Piskernikovem zavetišču v Logarski dolini so darovali: B. R. 295, Pinter & Lenard 50, Kravos 30, Machaček 20, Odsek amaterfotografov SPD v Mariboru 500, Franjo Majer 50, Ellinger 20, Lavrenčič Viktor 20, Golubovič 20, Schell 10, skupaj 1015 din., tvrdka Feldin en zavitek s štirimi kosi domačega platna. Vsem darovalcem se v imenu Savinjske podružnice SPD najlepše zahvaljuje Brunon Rotter, Maribor, Krekova 5, ki sprejema še nadaljnja darila.

Vinarska in sadjarska šola v Mariboru je izdala s pomočjo izrednih denarnih prispevkov okrajnega zastopa mariborskega in Posojilnice v Narodnem domu v Mariboru prospekt, vsebujoč zgodovinsko črtico in splošno uredbo tega najstarejšega kmetijskega zavoda, pogoje za sprejem učencev in praktikantov, hišni in šolski red, učni načrt itd., kar mora zanimati napredne kmetovalce in njih sinove, od kojih najboljši se naj strokovno izobrazujejo v kmetijskih šolah za njih prevažni poklic. Sedemnajst slik predočuje razne objekte vinarske in sadjarske šole. Ta prospekt znači nekak mejnik v razvoju 52 let starega zavoda, kojega uredba se bo morala radi nedavno izvršenega izjednačenja — unificiranja — vseh kmetijskih šol v državi spremeniti v mnogih praveh. Dobiva se pri ravnateljstvu vinarske in sadjarske šole v Mariboru proti plačilu 5 dinarjev za tiskovni sklad, naložen v navedenem denarnem zavodu v svrhu kritja tiskovnih stroškov in omogočenja izdanj še drugih spisov kmetijsko-gospodarske stroke, za kar se preplačila hvaležno sprejemajo.

Boksmanija.

V osurovelosti, s katero je svetovno-vojni zločin udaril nesrečno človeštvo, zavzema eno prvih mest tudi manija za boks in rokoborbo. Prej smo med svetovne prvake šteli odlične može na polju umetnosti in vede, dela in misli, danes pa imamo žalostna znamenja dobe tudi svetovne mojstre brutalne sile. Kolikokrat smo se že in se še zgražamo nad španjolsko bikoborbo, nad kanadskimi boji petelinov in nad drugimi blodnjami človeške družbe, ki se naslaja ob krvi in mukah, danes pa imamo v zadnje mestece raznešen kult brutalne pesti. Kakor Španjol z največjo naslodo motri boj človeka z razjarjenim bikom, tako danes pri nas vsi sloji z naslodo gledajo, kako si dva človeka lomita rebra, razbijata nosove itd. Današnja doba si je privoščila kult pesti in ta se pač ne sveti kot kaka pridobitev ali kak napredek med starimi divjaškimi igrami Spancev, Sicilijancev, Kanadžanov in drugih.

Kult pesti je raztrosil vse polno mojstrov, šampijonov, prvakov in junakov, ki služijo lep denar s tem, da se pred publiko tolčejo med seboj. Svetovnega mojstra boksa je dala zaenkrat Francija v osebi Carpentierja. Ta je razbil že precej nosov, polomil že mnogo reber in potuje kakor kak knez iz dežele v deželo, iz kontinenta v kontinet. Zadnjič je nastopil na Dunaju in iz dunajskih listov, ki se na dolgo in široko bavijo z njegovim nastopom, se zrcali vse, kar premore miselnost in duševnost današnjega sveta napram surovi sili. Eni z največjo naslodo in natančnostjo opisujejo vse udarce, tehtajo in merijo najnatančneje oba borilca, drugi kritizirajo način borbe in tretji, ki so pa žal v manjšini, priznavajo sedaj več ali manj odkritosrčno ogabnost cele boksmanije.

Borba med Carpentierjem in Angležem Townleyjem se je vršila na dunajski Hohe Warte dne 1. maja popoldne. To je bilo sicer določeno za prejšnjo nedeljo, a se radi slabega vremena ni moglo izvršiti. In da je svetovno mojsterski boks padel ravno na prvi maj — praznik dela, je tudi žalosten memento za današnjo dobo. Milijoni in milijoni delavcev stradajo in trpijo, delo ne vživa pravega priznanja in spoštovanja, svetovni mojster boksa pa nastopa pred tisočglovo množico, ki plačuje za vstopnico po naši valuti od 300—400 dinarjev. Zmagovalec v surovi borbi odnese zdravo-valutno milijonsko nagrado, delavci pa v skrbeh za svoj vsak-

danji kruh praznujejo praznik dela in koliko jih je še na žalost tudi izmed njih, ki se pridružujejo vsem drugim slojem ter se s težko prisluženim denarjem naslajajo v kultu pesti in sile.

Ko je prišel francoski boksač na Dunaj, so ga silno slovesno sprejeli in navdušeno pozdravljali, ob koncu borbe so ga pa izžvižgali, ker je svojega angleškega nasprotnika pobil na nedostojen način. Boks ima namreč svoja pravila in v okviru teh pravil so pripuščeni boksačem vsi načini glede dostojnosti in nedostojnosti borbe. Ko je Francoz zadal Angležu silen udarec v oko, da je bilo vso zalito in krvavo, ko ga je vsekakor ob brado, podrl na tla, ga je končno sunil še v želodec, ko se baje še ni dovolj dvignil od padca. Publika je začela tedaj vžigati in psovati in sedaj se po Dunaju silno mnogo razmotriva o tem, ali postopal francoski boksač točno po pravilih ali ne. Ta razmotrivanja niso nič manj surova od same borbe, a vendar je na srečo še precejšen del javnosti, ki boks in boksmanijo v splošnem obsoja. K tem seveda ne smemo prištevati podjetnike, ki imajo sedaj hud »Katzenjammer«, ker so mesto pričakovanih 80.000 gledalcev, spravili skupaj samo dobrih 20.000 in imajo sedaj seveda precejšen deficit.

Med onimi, ki iz čistih namenov izvajajo konsekvence iz boksa na prvi maj, se je eden prav dobro oglasil s člankom v Neues Wiener-Journal, kjer pravi: Preljubi Carpentier, v boksmaniji te je Dunaj navdušeno pozdravljal, potem te je pa izžvižgal, ko se je spomnil, da je dostojnost le več vredna in blagodejnejša, kakor pa surovost, ki se še toliko drži predpisov. Ljubi Carpentier, za žvižganje ne bodi hud in v odškodnino za to sprejmi zahvalo, da si pametnim ljudem mnogo pripomogel pri delu za ozdravljenje od boksmanije.

Slučaj dunajskega boksa lahko velja tudi za vse druge kraje, kjer vlada veselje in zanimanje za to. Da se ne pogreznemo v surovosti, bi se moralo skrbeti, da ljudje svoje mišice in moč posvetijo koristnemu delu in lepšemu športu. Če pa pridejo poklicni boksmojstri, prvaki in junaki med nas, naj se pa le bijejo med seboj po mili volji, da bodo gledalci, kakor na Dunaju, prej ozdravljeni od ostudne boksmanije.

KARO-čevlji MARIBOR, Koroška c. 19.

iz Maribora.

»Jutrov« advokatski pomočevalec iz Maribora. Zadnjič smo obsodili »Jutrov« krivično in ostudno gonjo proti bivšim avstrijskim oficirjem povodom poročila o redukciji pri Jadranski banki. »Jutro« je vse to potuhnjeno pozrl, nam pa je podtaknilo »advokaturu za Nemce«, češ, da smo se ogrevali za nekega uradnika nemškega rodu pri podružnici Jadranske banke v Mariboru. Kdor je našo notico bral, se bo spomnil, da smo tega Nemca samo le mimogrede omenili in da je glavna stvar obsodba »Jutrove« gonje proti bivšim avstrijskim oficirjem, ki so Slovenci in so za Jugoslavijo več storili, kakor pa mnogo ljudi okrog »Jutra« in posebej še »Jutrov« mariborski dopisnik, ki je, mimogrede povedano, najbolj osvožen, kjer je doma, potem tam, kjer je kedaj deloval ter uživa žalosten sloves skrajno razdiralnega elementa in za vsako družbo bolezensko-zagrizene nadloge. »Jutrov« odgovor na našo pravično zavrnitev gonje proti bivšim avstrijskim oficirjem-Slovincem nudi vsakomur dokaz, kako se pri »Jutru« zavija in uganja demagogija. Seveda, če ima »Jutro« advokata za poročevalca, potem je pač naravno, da se advokatura tam išče, kjer je ni.

Umrl je včeraj g. Strašil. Gospod Strašil je znan drug stare mariborske tvrdke Felber in Strašil. Pogreb rajnega se bo vršil v četrtek popoldne na Pobrežje.

Ogenj pri bohovski smodišnici. Okrog 10. ure zvečer je obvestilo vojaštvo mariborsko požarno brambo, da je nastal ogenj v stražnici pri smodišnici v Bohovi. Požarna bramba se je takoj podala na mesto požara z avtoturbinsko brizgalno in posrečilo se ji je ogenj, ki je objel že celo streho, po kratkem naporu udušiti. Ogenj je nastal vsled pokvarjenega dimnika; vojaki so si v peči prehudo zakurili in iskre so švigale pod streho skozi vrata v dimniku ter zažgale krov. Da ni bila mariborska požarna bramba takoj na mestu požara, bi se lahko dogodila usodna nesreča, ker stoji stražnica v neposredni bližini smodišnice.

Da so Orlički korajžni tiči, bodo pokazali v nedeljo, dne 11. t. m. ob petih popoldne v telovadnici č. šolskih sester pri orlovski naraščajski akademiji. Da bi videli njih življenje v telovadnicah, bi pač nihče ne podvomil niti pri najsijajnejšem vremenu, da ne bi šel pogledat prvega javnega nastopa mariborskih orlovskih naraščajnikov. In kakšna presenečenja nam pripravljajo! Ko bi smeli povedati zaupane nam skrivnosti, bi pač ne mislili, da znajo naši malčki pogruntati take reči. Pokazali se nam bodo celo kot borilni vitezi. Zato, starši in vsi prijatelji orlovstva, stopite v prodajalno Tiskarne sv. Cirila in si kupite za res mali denar vstopnico. Nedelj in čepvar lepih še bo več, a orlovski naraščajniki ne kažejo svojih smelosti in umetnosti niti vsake kvatre enkrat. Onim pa, ki tega ne berejo in ne vejo, naj pa iz prijaznosti povedo bralci te vesti.

Narodno gledališče. Danes, 7. maja »Cardaška kneginja«. Ab. C.

II. citraški koncert v Mariboru. Kakor smo že poročali, se pripravlja tukajšnji citraški klub na II. kon-

cert, ki se vrši v petek dne 9. majnika 1924 ob 20. uri v tukajšnjem Narodnem gledališču pod vodstvom gosp. Antona Bäuerle. Spored je lepo strokovno izbran in bode koncert nudil cenj, občinstvu lep užitek. Tudi v kulturnem oziru je to lep napredek za naše mesto, kakor tudi za klub kot tak in smo prepričani, da bode ta koncert našel zadostno razumevanje pri vseh slojih. Z oziranjem na ugoden kraj prireditve, bode tudi publika lahko pozorno sledila posameznim izvajanjem in tako zadobila oni tihi, skromni občutek, ki ga ravno citre lepo vnesejo v globino duše. Namen je dober in skromen ter priporočila vreden. Vstopnina je nizka, tako, da se koncerta lahko udeleže vsi sloji. Predprodaja vstopnic se vrši pri dnevni blagajni Narodnega gledališča.

Ples metuljčkov. Splošno znano je že, da priredi Olepševalno društvo za mesto Maribor »Ples metuljčkov« v Götzovi dvorani v soboto, dne 10. maja ob 21. (9.) uri. Veselični odsek se trudi, da nudi od boljšega najboljšega, ter da pripravi obiskovalcem prav prijetne ure. Prijateljem plesa bodo proizvajanja priljubljene »Drave« pod spretnim vodstvom g. Skačaja pregnala ure kot trenutke. Prijateljem dobre kapljice se bo streglo z izvrstnim vinom. Toda tudi za abstinence je preskrbljeno, kot tudi za kadilce in sladkosnedeže. Pa še iz drugih razlogov ne bo nobenemu žal, ki poseti ta zanimiv ples. Naše mesto ima razmeroma obsežne javne nasade. Vzdrževanje istih stane Olepševalno društvo ogromne svote. Vendar še lepše namerava društvo vse urediti, da se bo nad lepoto nasadov divilo tudi razvajeno oko ter da bo vsakdo pod okriljem cvetic in rastlin užival lepoto narave. Ker pa društvo ne razpolaga z dovoljnimi sredstvi, se je ono odločilo, prirediti ta ples, katerega čisti dobiček bo, upamo, velik prispevek za doseganje stavljenih ciljev. Zato bode vsakdo, ki ima zmisel za lepe nasade, že iz tega razloga posetil ples. Vabila so se že razposlala. Ako kdo pomočma ni prejel vabila, ga blagovoli dvigniti pri sledečih gospodih: pri predsedniku društva g. rač. svetniku Šiška, finančno okrajno javnateljstvo soba št. 32, nadalje pri odbornikih: g. dr. Hojniku, odvetniku, Aleksandrova cesta, in g. Arnimu Elingerju, trgovcu, Kralja Petra trg.

Pevsko društvo »Luna« v Lajtersbergu-Krčevini prosi vse člane, da se zanesljivo udeleže sestanka v nedeljo, dne 11. maja, od 9. do 11. v gostilni pri Krambergerju na Aleksandrovi cesti. Posvetovalo se bo o prireditvi veselice meseca junija. Obenem se vabijo prijatelji petja, da pristopijo kot člani k omenjenemu društvu. — Odbor.

Redno glavno cepljenje. Obligatorično brezplačno cepljenje proti kozam za vse one prebivalce mesta Maribor, ki še niso bili cepljeni in stari nad 6 mesecev, se vrši v času od dne 19. do dne 24. maja t. l., vsak dan od 9. do 12. ure na mestnem fizikatu (Rotovž), soba št. 7. Spored za poedine okraje je sledeči: I. okraj dne 19. 5., II. okraj dne 20. 5., III. okraj dne 21. 5., IV. okraj dne 22. 5. in V. okraj dne 23. maja.

Dušica.

Roman v treh delih. Angleški spisala B. Orczy.
Prevedel Paulus.

10

(Dalje.)

Ves ta čas se Julietta ni genila. Pa koliko je trpela v teh kratkih trenutkih, odkar je zadonel na hodniku Merlinov glas!

Zgodilo se je! Ovadba je delovala! In ona, ona sama je z lastno roko poslala Merlina nad moža, ki ga je ljubila —

V vsej strahoti je stal pred njo njen grdi, odurni zločin —!

Pa prepozno je bilo za kesanje!

Kaj se bo sedaj zgodilo —?

Merlin bo naročil vojakom, naj preiščejo vso hišo. In tamle na kovčegu leži usnjata torbica in slutnja, nerazumljiva, pa nepremagljiva slutnja ji je pravila, da so v njej papirji, ki bodo poslali njenega Pavla v smrt —

Oči so ji visele na torbici kakor prikovane. Groza jo je stresala, vse njene misli, vse njeno koprnenje se je za hip osredotočilo na moža, ki ga je ljubila —

In planila je, pograbila torbico ter jo vrgla na divan. Nato pa je sedla poleg nje in razgrnila obilne gube svojega krila čez njo.

In obsedela je, mirno in dostojanstveno kakor kraljica pa kometno kakor prava pristna Parižanka. — Vstopili so.

»Niste sami kakor vidim!« se je odurno nasmejal Merlin.

»Državljanka Julietta Marhy, moj gost«, je dejal Déroulède kolikor je mogel mirno. »Vem, nimam pravice zahtevati, da bi bili obzirni do mojih gostov, ampak ne pozabite, da smo sicer republikanci, pa obenem tudi sinovi Francije, ki so bili vedno vitežki do ženskega spola!«

Merlin se je namuznil. Njegov pogled je obvisel na mladem dekletu.

Tisto jutro, preden je odšel na svoj posel, je držal v rokah kos papirja in nanj je dekliska roka v šolarških črkah napisala ovadbo zoper državljana Dérouléda.

Zdelo se mu je, da razume položaj —

»Ljubosumnost!« je mrmral. »Maščevati se je hotela nad njim!«

In čisto zadovoljen je bil s svojo razlago. Kdo drugi neki bi naj bil napisal ovadbo, če ne tale ženska —? Njegova zaveznica je torej —. Pomagala mu bo.

Sklenil je, da bo prijazen z njo. In to tem rajši, ker je opazil debel kovčeg pri pisalni mizi in ker se mu je zdelo, da je dekle pomenljivo pogledalo po kovčegu.

»Odgrnite zastore!« je zapovedal vojakom. »Tema je kakor v kleti.«

Zgodilo se je.

Jasna dnevna svetloba je šinila v sobo in tedaj je Déroulède opazil, da je usnjata torbica izginila. In mu ni bilo treba mnogo ugibati, kje leži. Juliettino široko razprostrto krilo mu je vse povedalo.

Brezmejna hvaležnost mu je napolnila dušo. Pa vztrepetal je —

Merlin ni poznal prav nobenih obzirov. Če ji zapove vstati, je izgubljena z njim vred —

»Osumljeni ste, državljani Déroulède«, je začel Merlin, »da so v vaši posesti pisma in papirji, namenjeni za vdovo Capet. Odbor za javno varnost mi je naročil, naj ta pisma poiščem. Upam da se ne bode ustavljali. Če se izkaže, da se nedolžni, — tembolje za vas!«

Molče mu je izročil Déroulède sveženj ključev. Vsak odpor, tudi vsako besedovanje bi bilo brezmiselno. Vojaki so se lotili pisalne mize in kovčega.

(Dalje prihodnjic.)

Proda se pritlična hiša z zelenjavnim vrtom in sadnimi drevesi, Maribor, Mejna ulica 30. Draksler. 285

Naznanjam sl. občinstvu, da izdelujem moške in ženske obleke po najnovšem kroju in zmernih cenah. Vzorci blaga na ogled. Ivan Šmid, krojač, Maribor, Radvanjska cesta 11. 283

Premog iz svojega premogokopa pri Veliki Nedelji prodaja Slovenska premogokopna družba z o. z. v Ljubljani, Wolfova ulica št. 1—1. 107

Humoristično-satirični list »Metla«, ki bode začel v maju t. l. v Krškem vsako soboto izhajati, bo spravil vsakega v smeh in dobro voljo. Toda preden se na »Metlo« naročite, je potrebno, da si kupite zelo močne pasove in da se z njimi prav dobro prepašete, da se Vam pri čitanju zaradi prevelikega smeha kaka nesreča ne bode zgodila. — Ta »Metla« ne bode iz sirka, oziroma iz konjskih repov in griv, ampak iz prav močnih brezovih vej, s katero se bode brez usmiljenja pometalo. — Naročila na »Metlo«, kakor tudi eventualna naročnina (polletno 260 K, četrtletno 130 K), se pošilja za sedaj na tačasni naslov izdajatelja: Zlatko Planinc, Bolnica usmiljenih bratov, p. Novomesto, Kranjsko. 284 3—1

Strojno mizarstvo

HOCHNEGER & WIHER

Koroška c. 53 MARIBOR Koroška c. 53

se priporoča za izdelovanje pohištva in stavb kakor vseh v to stroko spadajočih mizarških izdelkov. — Pohištvo za sobe in pisarne trajno v zalogi.

Edini izdelovatelji stiskalnic »Patent Rudl«.

Postrežba točna! Cene zmernel!

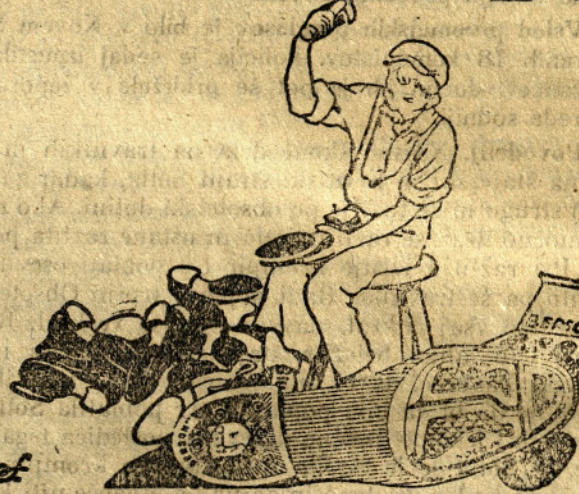
Boljša šivilja za obleke gre šivat na dom. Naslov v upravnistvu »Straže.« 282

Cepano, žagano in okroglo kolje, tudi na vagone, prodaja poceni Franjo Gnilšek v Mariboru, Razlagova ulica št. 25. 274 5—1

Prodajam motorno kolo NSU 3 HP, dobro ohranjeno, po nizki ceni. Vprašati: Maribor, Aleksandrova cesta št. 55 I 4. 276 3—1

Vinotoč Čepe pred Kamnico, 5 minut od opekarne, zopet odprt. 280 2—1

BERSON

Gumine pete in gumine podplate

Vam naj Vaš čevljar stavi na obuvalo, ker s tem ne samo, da si prihranite denar, ampak si čuvate tudi noge in obutalo.

ZVONOLIVARNA
"ZVONOGLAS"
TOMANOVA ULICA MARIBOR TELEFON ŠT. 74
HITRA POSTREŽBA,
PRVOVRSTNA IZVRŠITEV, NIZKE CENE.
RAČUN PRI:
ZADRUŽNI-GOSPODARSKI-BANKI
MARIBOR.
"ZVONOGLAS"
OKUSNO
IZDELANI
BRONASTI
ZVONOVI—
HARMONIČNO
AKORDIČNI
TRAJNI
GLASOVI

IVAN KOVAČIČ

Koroška cesta 10 MARIBOR naspr. Cirilove tisk.

Velika zaloga stekla, porcelana, šipe za okna, ogledala, vsakovrstne posode, svetilke itd. Vse po najnižji ceni. —: Točna in solidna postrežba! —:

Edina slov. tvrdka te stroke v Mariboru!
Poskusite in prepričajte se!

CUNJE

krojaške, suknjene in platnene odpadke, staro železje, kovano in vilito, glaževino, kakor odpadke vsake vrste kupujem po najvišjih cenah.

A. Arbelter,

Maribor, Dravska ulica 15.

Zamenjam tudi staro železje, katero je za uporabo, s kovaškimi odpadki in vlitino.

Širite „Stražo“!